

Quisling — taper som ble internasjonale

Oslo (NTB): «Jeg er uskyldig». Med Vidkun Quislings siste ord begynner Hans Fredrik Dahl sin store biografi «En fører blir til», om mannen som for alltid og for alvor trådte inn på historiens arena 9. april 1940.

— Dette er en bok om norsk politikk store taper, om navnet som ble et tidløst begrep om den som faller sitt land i ryggen og taper på det, sa Dahl da Aschehoug mandag presenterte biografien.

Boka omhandler Quislings liv fram til 1939. Fortsettelse følger neste år, og de kanskje mest interessante spørsmålene rundt Quisling blir først behandlet der. Dahls fremstilling er den første samlede biografi som er skrevet om Quisling. Han har hatt mange nye kilder å øse av, blant annet ekteparet Quislings private dokumentsamling.

Ikke onde

— Vi må legge bort bildet av den onde mennesket. Quisling utførte det han så som sin nødvendige oppgave 9. april. Han var i sine ideers vold, og så seg selv som et menneske som realiserte bestemte mål. Han var overbevist om at Hitler ville vinne krigen, og at opprettelsen av det storgermanske riket ville fri men-

HD
22/10-
1991

FORFATTEREN:

Hans Fredrik Dahl presenterte boka «En fører blir til» i går. (NTB-foto)

neskeheten fra liberalisme og kommunisme. Når ikke nordmenn ville forstå dette godvillig, var det nødvendig å bruke harde metoder for å få dette til, sier Dahl.

Han mener å kunne påvise at det var Quislings besøk i Berlin 1939 som ga Hitler ideen til okkupasjonen av Danmark og Norge.

Mislykket

Hans Fredrik Dahl mener det kan diskuteres hvor mislykket Quisling var som politiker. Fram til 1939 ble han nasjonalt karakterisert som en politisk taper, men samtidig ble han ifølge Dahl drevet fram av «et indre lys» der

overordnede ideer og prinsipper var viktigere enn personlige gevinster. Han unngikk splittelse i Nasjonal Samling selv om frafallet var stort under krigen, samtidig som mange originaler og folk med pragmatiske motiver og delvis også ønske om makt, sluttet seg til partiet.

Dahl mener å kunne korrigere den etablerte historieoppfattningen på flere punkter. Quisling var ingen valutasvindler under oppholdet i Russland. Han var aldri i nærheten av kunsttyverier. Han sendte aldri soldater mot arbeiderne ved Menstad og det påståtte pepperoverfallet i Forsvarsdepartementet fant faktisk sted, utført av finske spioner

som lyktes i å få med seg viktige dokumenter.

— Det er ikke mulig å helgenforklare Quisling. Han hadde en påfallende selvovervurdering samtidig som mange i utlandet oppfattet ham som tung, taus og innesluttet, sier Dahl.

Nansen-støtte?

Dahl beskriver i boka Quislings forhold til Fridtjov Nansen, og Nansens utelukkende positive omtale av Quisling. Dahl påpeker at Nansen døde våren 1930, før Quisling var gått i gang med sitt politiske virke, motover skrivebordsarbeide.

— Nansen satte Quisling høyt som medarbeider på øvre mellomnivå, men Nansen hadde aldri tenkt seg muligheten av at byråkraten og den fødte organisator skulle fungere som politiker.

Ingen rehabilitering

Historikeren Thomas A. Wyller er en av de få som hadde lest boka før den ble presentert mandag. Han mener «En fører blir til» ikke inneholder sensasjonelle nye opplysninger selv om han ser det som et viktig historisk verk.

— Dette er ingen rehabilitering av Quisling, slår Wyller fast.

Han advarer mot å diskutere Quislings oppførsel under krigen på bakgrunn av denne boka, det kan først skje når neste bind foreligger.

100851